

090 Abstract Art [6]

Vooraf

In Mondriaans nalatenschap¹ zijn zeven bronnen aanwezig met de titel ‘Abstract Art’. Deze bronnen zijn verdeeld over vijf archiefmappen:

Overzicht van de ‘Abstract Art’-bronnen in het Holtzman Deposit	
Holtzman Deposit, Box 2 Folder 42. Titel Folder: ‘Abstract Art (1941)’	- no.42 [manuscript] ‘Abstract Art’
Holtzman Deposit, Box 2 Folder 43. Titel Folder: ‘Abstract Art (October 1941)’	- no.43a [manuscript] ‘Abstract Art’ - no.43b [typoscript] ‘Abstract Art’ - no.43c [manuscript][achterzijde ‘43b’] [zonder titel] - (no.43d [transcriptie] ‘Abstract Art’) ²
Holtzman Deposit, Box 2 Folder 44. Titel Folder: ‘Abstract Art (November 1941)’	- no.44 [manuscript] ‘Abstract Art’
Holtzman Deposit, Box 2 Folder 46. Titel Folder: ‘Pure Plastic Art (1942)’	- no.46 [manuscript] ‘ Pure Plastic Abstract Art’ ³
Holtzman Deposit, Box 5 Folder 7- Y8. Titel Folder : ‘Abstract Art’	- no. Y8 [manuscript] ‘Abstract Art’

De bronnen ‘43a’ en ‘43b’ zijn gedateerd ‘oktober 1941’, en de bron ‘44’ ‘nov.’ (hoogst waarschijnlijk ‘november 1941’). De manuscripten ‘Y8’ en ‘42’ zijn waarschijnlijk eerder geschreven dan ‘oktober 1941’, vermoedelijk in ‘september 1941’.

Van ‘Y8’ en ‘42’ tonen alleen de eerste zinnen enige overeenkomst, maar daaruit kon tussen deze manuscripten geen volgorde vastgesteld worden. De chronologische volgorde van ‘Y8’ en ‘42’ is dan ook arbitrair bepaald.

De volgorde van de bronnen ‘46’, ‘43a’ en ‘43b’ is bepaald op grond van correcties die in de lopende tekst van een volgende bron waren ingevoerd. ‘43c’ is een pagina met toevoegingen, waarvan Mondriaan niet aangeeft waar deze ingevoegd moeten worden⁴. De laatste bron is de publicatie *Abstract Art* in het boek *Art of this Century*⁵, gedateerd ‘november 1941’.

In dit corpus behouden alle bronnen hun titel: *Abstract Art*. Ter onderscheiding wordt achter elke titel een nummer tussen vierkante haken geplaatst. De volgorde van deze nummering is min of meer chronologisch bepaald.

De zeven bronnen met de titel *Abstract Art* worden in dit corpus als volgt gepresenteerd:

- manuscript ‘Y8’ als: 085 *Abstract Art* [1];
- manuscript ‘42’ als: 086 *Abstract Art* [2];
- manuscript ‘46’ als: 087 *Abstract Art* [3];
- manuscript ‘43a’ als: 088 *Abstract Art* [4];
- manuscript ‘43b’ als: 089 *Abstract Art* [5];
- manuscript ‘44’ als: 090 *Abstract Art* [6].
- publicatie als: 091 *Abstract Art* [7].

In het boek van Peggy Guggenheim⁶ *Art of This Century* is een tekst van Mondriaan gepubliceerd met de titel ‘Abstract Art’. Manuscript ‘44’⁷ is de kladversie voor de publicatie in *Art of This Century*. Manuscript en publicatie verschillen van elkaar. Waarschijnlijk heeft Charmion von Wiegand⁸ het Engels van Mondriaan verbeterd. Om die reden presenteren we naast de publicatie van ‘Abstract Art’ (*Abstract*

¹ Holtzman Deposit.

² Transcriptie, waarschijnlijk door Holtzman na Mondriaan overlijden vervaardigd.

³ Folder 46 heeft als titel ‘Pure Plastic Art’, maar op het manuscript heeft Mondriaan de titel ‘Pure Plastic Art’ gewijzigd in ‘Abstract Art’.

⁴ Digital Appendix: Supplements 089 – [no title] (manuscript 43c).

⁵ Peggy Guggenheim. *Art of this Century. Objects - Drawings - Photographs - Paintings - Sculptures - Collages 1910 to 1942*. New York, 1942: 32-33.

⁶ Peggy Guggenheim (1898-1979), Amerikaans kunstverzamelaar..

⁷ Holtzman Deposit: Box 2, Folder 44.

⁸ Charmion von Wiegand (1898-1983), Amerikaans kunstkritica en kunstenaar.

Art [7]) ook het manuscript '44' (*Abstract Art [6]*). Het doel van dit corpus is immers om de teksten van Mondriaan - zoveel mogelijk - aan te bieden in zijn eigen bewoordingen.

Bron

In het Holtzman Deposit bevindt zich in Box 2 (archieffmap '44') een manuscript met als titel 'Abstract Art'; dit manuscript wordt in het vervolg - naar de vindplaats - aangeduid als manuscript '44'.

Manuscript '44' bestaat uit twee 'normale' schrijfblokbladen (pagina 1 en 4)⁹ en twee 'verlengde' vellen (pagina 2 en 3)¹⁰. Mondriaan heeft de schrijfblokbladen verlengd door twee gedeelten van bladen aan elkaar te plakken. De vier bladen zijn aan één kant beschreven.

We beschouwen deze bron als authentiek, geautoriseerd en voltooid.

Abstract Art [6] vormt samen met [091] *Abstract Art [7]* een zogenoemde dubbele presentatie.

Basistekst en leestekst

Het enig overgebleven manuscript ('44') is gebruikt voor de leestekst.

Ongebruikelijke afkortingen zijn voluit geschreven.

Titel

Mondriaan heeft manuscript '44' de titel 'Abstract Art' gegeven. Dit is ook de titel van de leestekst, maar aan deze titel is een onderscheidend nummer toegevoegd. Manuscript '44' wordt gepresenteerd als *Abstract Art [6]*.

Datering en ondertekening

Mondriaan heeft het manuscript '44' gedateerd: 'nov.' Gezien de datering van de publicatie *Abstract Art [7]* is het jaartal 1941. De datering van het manuscript: november 1941¹¹. Het manuscript is ondertekend: 'Piet Mondrian'.

Ontstaan en publicatie

Eind oktober 1941 vinden het eerste gesprek plaats tussen Mondriaan en Peggy Guggenheim over een mogelijke bijdrage van Mondriaan aan de catalogus van haar kunstcollectie. In een brief (26 oktober 1941) laat hij Charmion von Wiegand weten: 'I feel, however well and shall go to Guggenheim and when it is too cold take a taxi. I was very glad with what you wrote me about my writing. I am glad you see it as so important as my painting.'¹² En later (november 1941¹³) informeert hij haar verder: 'Dear Charmion, Mrs. Guggenheim asked me to come Tuesday in stead of Monday.'

De eerste weken van november werkt Mondriaan intensief aan de tekst, zoals blijkt uit een brief aan de kunstenares (13 november 1941): 'Dear Charmion. I worked still long on the article and changed a lot in first page. I think it is clearer now. I can't copie to day the whole, so I keep it and shall make it ready when I see you again.' In deze tijd ontstaat manuscript '44'.

Manuscript '44' is niet eerder gepubliceerd.

Sleutelwoorden

Met een aantal kenschetsende woorden (in alfabetische volgorde) geven we aan wat er in *Abstract Art [6]* besproken wordt. Van de zogenoemde specifieke en soms minder specifieke Mondriaan-woorden wordt een verklarende omschrijving gegeven in het 'Sleutelwoordenregister'¹⁴. De in dit register verduidelijkte sleutelwoorden zijn hieronder cursief weergegeven.

Sleutelwoorden: *abstract art, abstraction, culture of plastic art, mutual relationship, non-objective art, universal expression.*

⁹ Afmeting: 26,7 x 20,3 cm (10½ x 8 inch).

¹⁰ Afmetingen: 36,2 x 20,3 cm (14⅞ x 8 inch) en 32,4 x 20,3 cm (12¾ x 8 inch).

¹¹ November 1941 woonde Mondriaan in New York, 353 East 56th Street.

¹² The Paul Getty Research Institute, Los Angeles, USA; Call Number 990024 'Piet Mondrian letters received (photocopied), 1940-1941'. (With the courtesy of the Estate of Charmion von Wiegand and their representative, Michael Rosenfeld Gallery, LLC, New York, NY.)

¹³ Ongedateerde brief; waarschijnlijk 'begin november 1941'.

¹⁴ Digital Appendix: Documentation - Mondrian Vocabulary Explained.

Schilderijen ontstaan tijdens schrijfperiode

Abstract Art [6] is gedateerd 'november 1941'. We vermoeden dat deze korte tekst ook ergens in die maand is geschreven. Volgens de Catalogue Raisonné heeft Mondriaan in 1941 zes schilderijen vervaardigd: B299/319-B304/293¹⁵. Hij zal tijdens het schrijven aan *Abstract Art [6]* met één of meer van deze schilderijen bezig zijn geweest.

¹⁵ CRII: 403-407.